

Tagasiside sotsiaalkaitseministri määruse "Erihoolekandeteenuste reorganiseerimine" eelnõule

Täname, et olete saatnud eelnõu kooskõlastamiseks Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liidule (EHK). EHK-i kuulub mitu teenusepakkujat, kes soovivad oma teenuste kvaliteeti ERF vahendite kaasabil järgnevatel aastatel tõsta, mistõttu määruses sätestatu on meile äärmiselt oluline.

Tahame tähelepanu juhtida määruse kahele aspektile, milledeks on määruse raames toetatavad tegevused ning vahendite kasutamiseks esitatavate taotluste hindamine.

1) Määrusega toetatavad tegevused

Oleme ka eelnevalt avaldanud seisukohta, et Eestis on liialt palju ööpäevaringse erihoolekandeteenuse (ÖH) kohti ning liialt vähe toetavaid (st mitte ööpäevaringseid) erihoolekandeteenuseid. Seetõttu on positiivne, et Erihoolekande arengukava aastateks 2014 – 2020 (EHA) üks eesmärkidest (so „erihoolekandeteenused on deinstitutionaliseerimise põhimõtteid järgivad“) on sõnastatud viisil, et Sotsiaalministeerium on võtnud suuna kogukonnapõhiste teenusekohtade eelisarendamisele.

EHA lisa 2 jooniselt 6 on näha, et üks oluline tegevus nimetatud eesmärgi saavutamiseks on reorganiseerida mitte ainult üle 30-sed teenuseüksused vaid reorganiseerida erihoolekandeteenuste mahud. See tähendab, nagu ka joonis 6 välja toob, on Sotsiaalministeerium võtnud suunaks vähendada ööpäevaringsete teenuste mahte selliselt, et 1799-st ööpäevaringsest teenusekohast 270 kohta saavad aastaks 2023 olema toetatud teenuse (TE) kohad ning 450 kogukonnas elamise (KE) teenuse kohad. Seega aastaks 2023 on Sotsiaalministeerium võtnud eesmärgiks erihoolekandeteenuste struktuuri oluliselt muuta.

Arvestades, et käesoleva määruse raames on planeeritud luua 1400 uut kvaliteetset erihoolekandeteenuse kohta, siis kogukonnas elamise ja toetatud elamise teenuse kohad peaksid EHA-s toodud arvestades moodustama 1400-st kohast 720 kohta.

Meile teadolevalt ei ole Sotsiaalministeeriumil plaanis hetkel ka teisi olulisi tegevusi selleks, et planeeritud teenusekohtade reorganiseerimine läbi viia muudest kui ERF vahenditest, mistõttu eeldame, et just kooskõlastamisele suunatud määruse järgsed tegevused peavad tagama 720 TE ja KE teenusekoha loomise.

Meie hinnangul määrusega toetatavad tegevused ega määrus tervikuna aga 720 KE ja TE koha loomist ei taga. Määrus ei taga ka vähema arvu KE ja TE koha loomist, vaid määruse järgi on võimalik luua ka 1400 ÖH kohta. Ainuke tingimus on, et need ÖH kohad oleksid 30-s üksustes.

EHK sellise lähenemisega nõustuda ei saa, sest sellisel moel ei toeta määrus erihoolekande deinstitutionaliseerimist, mis on teenuse saajate huvides ning milleks Eesti riik Euroopa Liidu Struktuuritoetusi kasutada saab. Siinkohal tahame selgitada, et

deinsitutsionaliseerimise elluviimise üheks olulisimaks osaks on luua teenused, mis toetavad isikute iseseisvamat toimetulekut.

Teiseks soovime tähelepanu juhtida, et tänaste teenuste finantseerimise ning väljavaate juures, et finantseerimine hüppeliselt lähiaastatel ei tõuse, kas Sotsiaalministeerium on mõelnud asjaolule, kuidas alarahastatuse tingimustes tänase personali arvuga linnades ja suuremates asulates tagada teenuse kõrgetasemeline kvaliteet kui rahastus võimaldab ühe tegevusjuhendaja kohalolu 30 ÕH teenusel oleva inimese kohta öösel ning sama arvu inimeste kohta 2 tegevusjuhendaja kohalolu päeval. Kuidas sellise personali suhtarvu juures tagada teenuse saajate turvalisus linnades?

Teenuspakkuja seisukohalt vaadates on selline olukord äärmiselt keeruline, mistõttu juba seepärast peame oluliseks, et Sotsiaalministeerium toetaks erihoolekandeteenuste reorganiseerimise raames ka selliste teenuskohtade loomist, kus inimene ei vaja ööpäevaringset järelevalvet. Tänapäevase Sotsiaalhoolekande seaduse järgi on nendeks majutusega teenusteks KE ja TE teenus.

Seeläbi ööpäevaringse teenuse kui kallima teenuse mahtu vähendades võiks vabaneda ressursi tänasest suuremas mahus personali värbamist ka ÕH teenusele teenuse saaja ohutuse tagamiseks ja kvaliteetse teenuse osutamiseks linnades.

Ettepanek: muuta määrust selliselt, et toetatavad tegevused tagaksid EHA-s toodud eesmärgi reorganiseerida erihoolekandeteenused selliselt, et aastaks 2023 on loodud 720 KE ja TE kohta ning sama arvu võrra vähendatud ÕH kohti.

2) Taotluste hindamine

- a. Teeme ettepaneku lisada komisjoni vähemalt üks psüühilise erivajadusega isikute esindaja kas psüühilise erivajadusega inimeste hulgast või sihtgrupi esindusorganisatsioonist. Nii deinsitutsionaliseerimise põhimõtete kui ka kaasamise tavasid järgides on elementaarne, et inimesed, keda otsused puudutavad, saaksid nende otsuste tegemisel ise kaasa rääkida;
- b. § 13 lõige 6 sätestab, et „võrdse koondhindega projektide korral on projektide eelistusnimekirjas eespool suurema omafinantseeringumääraga projekt. Sama määra juures eelistatakse projekti, millel on suurem mõju § 13 lõike 2 punkti 1 eesmärkidele.“
Jääb arusaamatuks, miks on eelistatud kõrgema omafinantseeringuga projekt selle asemel, et eelistada projekti, mis panustab enim deinsitutsionaliseerimisse.
Teeme ettepaneku, et võrdse koondhindade korral eelistatakse projekti, millele komisjon andis kõrgemad punktid üldkriteeriumis „projekti mõju prioriteetse suuna eesmärkide saavutamisele“. Juhul kui projektid on saanud nimetatud üldkriteeriumis võrdse arvu punkte, eelistatakse kõrgema omafinantseeringuga projekti.
- c. Lisas 2 toodud hindamislehel on näidatud ära maksimumpunktide arv. Soovime juhtida tähelepanu, et vahemikus 1 – 15 punkti punktide andmine tõenäoliselt osutub väga keeruliseks arvestades veel, et hindamisskaalat ei eksisteeri. Tekib küsimus, millisel juhul saab taotleja ühe punkti, millisel juhul 7 või 8? Selline ebaselgus meie hinnangul ei aita kaasa hindamise selgusele ja läbipaistvusele ning selle suurendamiseks soovime töötada välja hindamisskaala;
- d. § 16 lõige 2 sätestab, et „investeeringute kavasse arvamata jätmise otsusest teavitatakse taotluse esitajat viivitamatult pärast investeeringute kava kinnitamist. Meie küsimus on, kas teavitamisel edastatakse taotlejale hindamistulemused koos sisuliste kommentaaridega ja põhjendustega taotlejale antud punktide osas? Peame

seada oluliseks taaskord läbipaistvuse suurendamiseks ning taotleja õigustatud huvi tõttu oma taotluse ja toetatavate tegevuste vastavuse kohta. Teeme ettepaneku sätet täiendada selliselt, et kirjeldatud kohustus hindamiskomisjonil oleks.

Loodame, et meie tagasiside on abiks deinstitutsionaliseerimise elluviimisele erihoolekandes ning jääme ootama Teie vastust meie ettepanekutele.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Mare Naaber
Juhatuse esimees